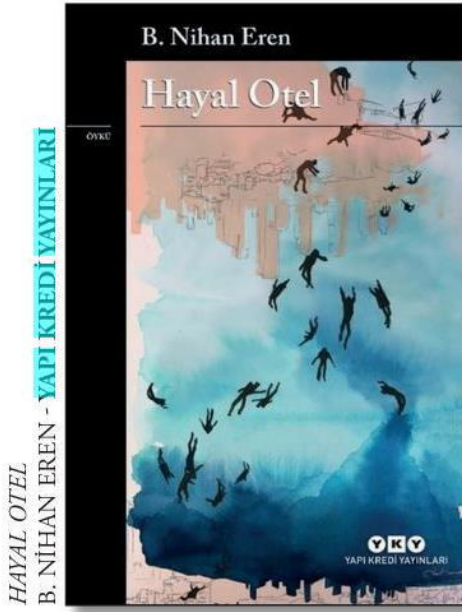

Trio: İsim, Koku ve Renk

Betül Sezgin

“Erik çiçeği sakince meyveye çatlıyordu.”

B. Nihan Eren imzalı *Hayal Otel* kitabı on iki öyküden oluşuyor. Çeşitli hayatların öyküleri bir kurgu etrafında birleşiyor. Okur, karakterlerin anlatıldığı bir dünyanın içine dahil oluyor. Belirgin olan on karakterin hayatlarının geçmiş zamanı değil, gelecekte yaşamak istedikleri hayatın şimdiki zamanda geçen hazırlıkları anlatılıyor. Bir otelde buluşturulan karakterlerin yerleştikleri odaların isimleri çiçek ya da ağaçların adlarından esinlenerek verilmiş.

Yani sekiz odanın her birine çiçek ismiyle sesleniliyor, numara ile değil. Ayrıca odalara ismi verilen bitkiler, gerçekte de otelin bahçesini neşelendiriyor. Otelin bahçesindeki kaktüslerin yanında, ardıçların altından karakterler yürüyor ;çünkü her öykü okuyucuyu bir bitki odasına taşıırken, her oda başka bir dünyanın kurgusuna davet ediyor.

İ s i m v e r m e k.

İnsan ya da nesneye onu tanımlayıcı bir şeyle seslenmek, ona “şöyle ol” demektir. Temsil kabiliyeti olan gönderimin, gönderileni en iyi ve güzel şekilde ifade edebilmesi, şeye manası güzel olan bir ibareyle seslenilmesi önemli. Çünkü verilen ismin manası ne kadar iyi ve güzel olursa kişinin ya da nesnenin ona çekeceğine inanılır. **Kitapta** da buna benzer bir yaklaşımın olduğunu söylemek mümkün. Odalara ağaç ya da çiçek ismi verilmiş olması buna iyi örnek. Ayrıca bitkilerin isimleri dışında özellikleriyle de otelle ünsiyetlerinin kurulduğu söylenebilir. “Ardıç” odası şu ifadeyle anlatılıyor: “İsmet’in ardıcın yükseklerde yetişen bir ağaç olduğunu ve meyvesinin kanı temizlemeye ya-

radığını söylediğini duyunca ...”¹ Otel bulunduğu sahil kenarı olan yerleşim yerinin yüksek bir tepesine yapılmış. Karakterler de otele bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde geçmişteki yaralarından sıyrılmak veya bunları sarmak için sığınmış. **Kitapta** isim vermenin önemli olduğu ama bunu yapmanın hiç de kolay olmadığı vurgusu ile karşılaşıyor. Bitkilerin dört mevsimi yaşanmak mı, yaşatılmak mı isteniyor? Akılda peyda olan bir soru. Belki de değişimin donuk yüzü, bir miktar okuyucuya sevimli ya da iç açıcı sunulmak isteniyor. Cehennemden cennete çevrilmek istenmesi belki. Ya da açılan her oda kapısı ile kahramanların içinin başka bir esinti ile dolması bekleniyor. Belki de hayatlarına uzanmakta olan elin neliği hakkında bir ipucu veriliyor.

K o k u m e s e l e s i n e g e l i n c e .

Koku iyi ya da kötü de olsa her zaman için uyaran etkisine sahip. Öznel bir hüviyeti olduğu için de birinin beğendiği kokuyu bir diğerrinin beğenmemesi söz konusu. Burası için kokunun en önemli iki noktası; kimlik hüviyeti ve aidiyet duygusunu içinde barındırması. Mesela kadının erkekte uyandırdığı koku, insanın kendi bedeninde yayılan ya da bir şişede koklandığında duyulan koku. Kitabın kahramanlarından Feryal’in eşi İsmet’te uyandırdığı menekşe kokusu. Ya da Nilüfer Hanımın burcu burcu yaydığı mor menekşe kokusu. Sevdiren üç şeyden biri değil miydi zaten koku? **Kitapta** koku noktasında en hassas karakterin Feryal olduğu hissediliyor. Feryal, kaktüs odasına daha en başında ısınmıyor. Daha giriş sayfasında kimsenin dikenli bir yerde kalmak istemeyeceği düşüncesini savuruyor, sanki kokusunu alamadığından yakınıyor. Çünkü kaktüsün dikenini, bir oda ismi olmasına rağmen kalbine batıyor. Belki bu yüzden oda otelde koridorun en ucunda, nem alabilecek bir yerde, karanlık sığınak gibi. Her insanın bedeninin, ağaçların ve bitkilerin kokusu duyulur ya da duyulmaz. Kimilerinde kokunun uyandırdığı renk vardır ya da yoktur.

K o k u n u n r e n g i .

Renk, öykülerde odaların karanlık olması, ağaçların yeşil yapraklarını rüzgarda savurması, bir çiçeğin göz gibi açık renginden koyu rengine uzanan tonunu insanın estetik dünyasına sunmasında görülüyor sadece. Rengin soyut bir havası var gibi; karakterlerin hayatını temsil etmesi söz konusu sanki. Feryal ve İsmet’in, yazar gencin, Ahmet’le Meryem’in ve diğerrlerinin içinden kopup geldikleri hayatlarının temsilcisi olarak rengi görmek mümkün; öncesi

---

1 B. Nihan Eren, *Hayal Otel*, **YKY**, 2020, s. 19.

karanlık şimdisi aydınlığa doğru yol almak isteyen hayatların taşıyıcısı olarak. Renk de isim ve kimlik gibi hüviyet taşıyan bir husus olarak belirginleşiyor gibi. Feryal'in hayatını sorguladığı iç sesine bakılırsa: "Geçmişte olanlardan kaçarak. Gelmişlerdi. Üstünü çizdikleri hayatı hiç yaşamamış sayarak. Baştan başlayarak. Zihnine dalgaların anısı vurunca omuzlarını silkti."² Önu aydınlık yeni bir hayata uzanış söz konusu. Renklerin değişmeye başlamasıyla birlikte karakterlerin hayatlarındaki değişikliklerin de umuda doğru yöneldiği seziyor. Sardunyaların kızarması, zambakların patlaması, erik ağacının tomurcuklarının dallar arasından uçuk pembe başını göstermesi, menekşenin mor yüzünde kara gözlerinin gülümsemesi. İşte bunlar yaşama sevincinin insanın içine yerleştiğinin, yeni bir evreye geçildiğinin göstergesi: doğuş. Rengin koku biraz da bu noktalarda saklı. Renk konusunun abartıldığı düşünülmesin, Ömer Seyfettin'in "Bahar ve Kelebekler.." öyküsünde şöyle satırlar var. "Beyaz kelebek saadete, talihe... Pembe kelebek sıhhat ve afiyete... Sarı kelebek keder ve hastalığa..." işaret eder, rengin dili var diyor gibi, değil mi?

Peki bu üçgen içinde bir araya getirilen karakterlere ne yaptırılmaya çalışılıyor? Yaşamaya devam etmeleri isteniyor. Çokça atıf yapılan bir şey daha var: "Çözüm eylemden geçer." Karakterlerden yaşamaya devam etmeleri için hareket etmeleri, gerekirse yeni bir döngüye katılıp denge kurmaları isteniyor. Bunun vurgusunun olduğu yerlerde insanın aklına bir dize geliyor. "Eylem gerek tohumu çatlatmak için." Hareket atfı, metafizik ve fizik dünya arasındaki dengenin gözetildiğini hissettiriyor. "Maddenin değişmesine ramak kalmasının sessiz bekleyişi. Durmak. Hareketin hemen öncesi. Ve sonsuz bir devinim."³ Hareket arkasında bir şeyler saklıyor sanki, yeni olaylar ya da olaylar yumağı. Durmak ve hareketin birlikteliği ne peki? Deneyimin getirdiği gerçeklik mi? Yeni bir başlangıca girmenin vermiş olduğu bazı arzular belki; minnet, şükran ve sevinci içinde barındıran.

Kahramanların yeni hayatlarının başlangıçlarının arkasında yatan bir neden illa ki olmalı. Yazar bunu öfke duygusu üzerinden ifade ediyor gibi. Bu duygu önce karakterlerde, sonra doğada görülüyor. Karakterler hayatın yaşattığı şeyler yüzünden öfkeli bir halde. Belki bu yüzden içlerinde acı ya da intikam duygusu barınıyor. Ta ki doğanın öfkesini temsil eden fırtına patlayana kadar. "Çınar" ı okurken ağaçları yerinden koparan fırtınanın, insanların da

2 Eren, *Hayal Otel*, s. 8.

3 Eren, *Hayal Otel*, s. 35.

içindeki öfkeyi yok edip etmediğini sorguluyorsunuz çünkü. Leyla'nın geçmişiyle yaşadığı sorgulamayı bıraktığını hissedip, Deniz'le yeni hayata merhaba dediğini görüyorsunuz. Yerin gök, göğün de yer olmak istediği gecede karakterlerin öfkelerinin, fırtınanın vermiş olduğu korku ile sarsıldığını hissediyorsunuz. Korku insana teslimiyeti bahşediyor galiba. Fırtınanın bir araya getirdiği karakterlerin korkusu öfkeyi dindiriyor ve onları birbirine bağlıyor sanki.

Dağılma, sıyrılma, toplanma, açılma ve belirme. İşte bunlar karakterlerin geçirmiş olduğu evreler, buraya göre. Dağılmış hayatların bir şekilde geçmişinden sıyrılarak toparlanması ve geleceğe doğru yelken açarak bir kuvve ve fiil düzleminde belirmesi. Karakterlerin öykülerinde gizli olarak görülebilecek nokta, onları önceki hayatlarından koparan kırılma noktasının ne olduğunun açıkça söylenmemesi. Hayat insana yeni seçenekler sunduğunda yeni hayata başlanabileceğinin vurgusu ise apaçık. Verilen her isimle, dikilen her bitkiyle, içe çekilen nefesin taşıdığı her kokuyla birlikte yeniden başlamanın telaşını öykülerde okumak mümkün. “ ... güneş bahçedeki çamuru hala kurutmanın telaşındaydı. Yeniden başlamanın. Bir filize durmanın. Balçığı rahime çevirmenin.”⁴ Ayrıca buraya kadar yapılan alıntılarda görülebileceği üzere kısa, net ama vurucu cümleler yazarın üslubunun bir yanı. Betimleme en çok karşılaşılan sanat. Nihayetinde doğa işin içinde.

---

4 Eren, *Hayal Otel*, s. 79.